

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift

Citation: Kierkegaard, Søren: "Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 7", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 7*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2002 , s. l. Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-ae-txt-shoot-id2b90bb02-b2f3-4d92-9fc6-765d20b0cdac.pdf> (tilgået 05. august 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 7

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.
[Læs CC0-erklæringen](#)

Æstetikeren i *Enten-Eller* var en Mulighed af Existents; han var et ungt, rigt begavet, tildeels haabefuldt Menneske, der forsøgte sig paa sig selv og paa Livet, »paa hvem man dog egentligen aldrig kunde blive rigtig vred, fordi det Onde hos ham, ligesom i Middelalderens Forestilling derom, havde en Tilsætning af det Barnlige«; og fordi han egentligen ingen Virkelighed var, men »en Mulighed af Alt«: saaledes gik Æstetikeren saa at sige om i Assessorens Dagligstue¹. Assessoren var i Forhold til ham gemytlig, ethisk sikker og væsentligen formanende, saaledes som en noget Ældre og Modnere forholder sig til en Yngre, hvis Talenter, hvis Aands-Overlegenhed han paa en Maade anerkjender, medens han ubetinget har Magten over ham ved Sikkerhed, Erfarenhed og Inderlighed i at leve. I »Stadierne« træder det Æsthetiske bestemtere frem i Existents, og derfor bliver det latent i selve Fremstillingen aabenbart, at den æsthetiske Existents, selv hvor der falder et mildere Lys over den, ligesom den altid væsentlig er glimrende, er Fortabelse; men det er ikke et fremmed Standpunkt, som Assessorens, der gjør dette tydeligt til Advarsel for et ungt Menneske, hvis Liv endnu ikke i dybeste Forstand er afgjort. At formane mod en afgjort æsthetisk Existents er for sildig, at ville formane Victor Eremita, Constantin Constantius, Modehandleren eller Johannes Forføreren er at gjøre sig selv latterlig, og frembringe en lige saa comisk Virkning som en Situation, jeg engang har oplevet: en Mand snapper i Farens Skynding en lille Barnestok fra sit Barn, for med den – at slaae en uhyre Bandit, der var trængt ind i Stuen. Skjødnt med i Faren, kom jeg uvilkaarlig til at lee, fordi det saae ud, som bankede han Klæder. Forholdet mellem Assessoren og Æstetikeren i *Enten - Eller* gjorde det naturligt og psykologisk rigtigt, at Assessoren var formanende. Imidlertid var der dog ogsaa i hiint Værk i endelig Forstand ingen Afgjørelse (Forordet), saa Læseren kunde sige: see nu er det afgjort. En Læser, der behøver Straffetalens Tilforladelighed for at et Standpunkt er forvildet, eller et uheldigt Udfald (f. Ex. Galskab, Selvmord, Armod o. s. v.), han seer dog alligevel Intet, han bilder sig det blot ind; og som Forfatter at bære sig saaledes ad, er fruentimmeragtigt at skrive for barnagtige Læsere². Tag en saadan Figur som Johannes Forfører. Den, der behøver, at han bliver gal eller skyder sig selv, for at see, at hans Standpunkt er Fortabelse, han seer det alligevel ikke, men bilder sig det ind. Den der nemlig fatter det, han fatter det, blot Forføreren lukker Munden op, han hører i ethvert Ord Fortabtheden og Dommen over ham. Den Læser, der behøver den ydre Afstraffelse, han er blot til Nar, thi man kan jo tage en meget skikkelig Mand og lade ham blive gal, saa troer en saadan Læser, at det er et uberettiget Standpunkt.

1. Selv »Forførerens Dagbog« var kun Rædselens Mulighed, som Æstetikeren i sin samlende Existents havde manet frem, netop fordi han uden virkelig at være noget i Muligheden maatte forsøge sig i Alt.
(tilbage)
2. Jeg vil her atter minde om Noget, som blandt Andre Frater Taciturnus oftere udhæver. Den hegelske Philosophie culminerer i den Sætning, at det Udvortes er det Indvortes og det Indvortes det Udvortes. Her er Hegel færdig. Men dette Princip er væsentligen et æsthetisk-metaphysisk Princip, og saaledes er den hegelske Philosophie lykkelig og vel bleven færdig, uden at befatte sig med det Ethiske og det Religieuse, eller den er paa en svigefuld Maade bleven færdig ved at slaae Alt sammen (deri ogsaa det Ethiske og det Religieuse) i det Æsthetisk-Metaphysiske. Allerede det Ethiske sætter et Slags Modsætningsforhold mellem det Udvortes og det Indvortes, forsaavidt det sætter det Udvortes i Indifferent; Udvortesheden som Gjerningens Materiale er indifferent, thi Hensigten er det, der ethisk accentueres, Udfaldet som Gjerningens Udvorteshed er ligegyldigt, thi Hensigten er det, der ethisk accentueres, og det er netop usædeligt at bryde sig om Udfaldet; Seieren i det Udvortes beviser ethisk slet Intet, thi ethisk spørges der kun om det Indvortes; Straffen i det Udvortes er en Ubetydelighed, og saa langt fra med æsthetisk Travlhed at fordre Straffens Synlighed, siger det Ethiske stolt: jeg skal nok straffe, nemlig i det Indvortes, og det er netop usædeligt, at anslaae Straffen i det Udvortes som Noget i Sammenligning med det Indvortes. – Det Religieuse sætter Modsætningen bestemt mellem det Udvortes og det Indvortes, bestemt som Modsætning, deri ligger netop Lidelse som Existents-Categorie for det Religieuse, men deri ligger tillige Indvorteshedens indre Uendelighed ind efter. Dersom det ikke var forbeholdt vor Tid at lade reent være at existere, var det utænkeligt, at en saadan Viisdom som den hegelske kunde være blevet anseet for det Høieste, hvad den vel kan være for æsthetisk Contemplerende, men hverken for ethisk eller religieust Existerende.
(tilbage)